

Skardsøya vindkraftverk 2019

- En gjennomgang av konsesjonssøknaden

v/Jørulf Vullum

Dette er en gjennomgang av Njords konsesjonssøknad og konsekvensutredning for temaene natur og friluftsliv i forbindelse med deres ønske om å etablere et vindkraftverk på Skardsøya i Aure kommune. Konsekvensutredninga finnes i rapporten: *Konsekvenser av Skardsøya vindkraftverk for temaene: Naturmangfold, Friluftsliv og reiseliv, Luftfart og kommunikasjonssystemer og Annen forurensning og drikkevann* ble utformet av Sweco på oppdrag fra Njodr. Det er kun temaene natur og friluftsliv i som er omtalt i dette dokumentet.

Denne gangen kommer konklusjonen først. Deretter følger en del utsnitt (*l kursiv*) fra konsesjonsdokumentene til Njodr. Det er mye å ta tak i, så utsnittene er sortert etter tema, kommentert og avslutta med hver sin delkonklusjon. Det er forsøkt å ikke ta ting ut fra sin sammenheng.

Kapittel A. omhandler konsesjonssøknaden.

kapittel B. – G. omhandler konsekvensutredninga.

Blå skrift viser til hvor i det aktuelle dokumentet utsnittet kommer fra.

Det anbefales som et minimum å lese gjennom alle delkonklusjonene nedenfor.

Innhold:

Kapitel	side	delkonkonklusjon
Konklusjon	s. 2	
A. Konsesjonssøknaden	s. 3	s. 6
B. Datagrunnlag	s. 6	s. 9
C. Oppfølgende undersøkelser	s. 10	s. 11
D. Utelatt kunnskap	s. 11	s. 12
E. Skadereduserende tiltak	s. 13	s. 14
F. Naturmangfold	s. 14	s. 16
G. Friluftsliv	s. 17	s. 18
Litteraturliste	s. 19	

Konklusjon

Hele konsesjonssøknaden er uoversiktlig og uselvstendig. Både i konsesjonssøknaden og i konsekvensutredninga refereres og sammenlignes det jevnlig til SAE Vind sin gamle konsesjonssøknad på en slik måte at det er umulig å danne seg et helhetlig bilde av vindkraftverket og konsekvensene av Njordrs tiltak uten å lese SAE Vinds dokumenter fra 2010 på over 600 sider.

Swecos konsekvensutredning er på 63 sider pluss noen kartvedlegg. I konsesjonssøknaden er det kun 2 sider og en tabell som omhandler temaene natur og friluftsliv.

Kunnskap fra konsekvensutredninga omformuleres med nye ordlyder på en måte som gjør at de fleste negative konsekvenser ikke blir tilstrekkelig belyst eller de blir bagatellisert. For eksempel blir ulike tiltak sammenlignet og vurdert i forhold til en tidligere konsesjonssøknad i stedet for å belyse den egentlige størrelsen på inngrepet. På denne måten virker det som at hele tiltaket er mindre belastende for natur og miljø enn det faktisk er.

Det aller meste av søknaden er basert på eldre opplysninger fra den tidligere søknaden. På de ti åra som har gått har vi fått mye ny kunnskap om natur, miljø og samspillet mellom de ulike naturelementene. Helt fra starten visste utreder at det var endrede vilkår, vurderingsmetoder og til dels store kunnskapshull innenfor temaene som skulle utredes i forbindelse med vindkraftverket på Skardsøya. Man har likevel valgt å ikke gjennomføre nødvendige feltundersøkelser selv om behovet for grundigere undersøkelse ble påpekt flere ganger i den gamle konsekvensutredninga (fra 2010) som altså er grunnlaget for Njordr sin søknad. Det finnes til og med flere feil og utelatelser i det kunnskapsgrunnlaget som har vært utgangspunktet for de nye konsekvensvurderingene. Det innrømmes at kunnskapsmangel har vanskeligjort å få til gode og riktige vurderinger.

Det utelates også å nevne i søknaden at det i konsekvensutredninga nevnes forhold som må undersøkes grundig, og hvor sluttresultatet av undersøkelsene bør påvirke en evt. konsesjonstildeling.

Viktige naturverdier som man visste om fra den første konsesjonssøknaden er utelatt fra konsekvensutredninga, trolig fordi områdene vil bli vesentlig berørt / ødelagt av et evt. vindkraftverk på Skardsøya ifølge omsøkte planer.

Njordr velger til og med å gå mot konsekvensutreders anbefalinger for å ivareta et naturområde på best mulig vis. I stedet foreslås, som et skadereduserende tiltak, å bygge vei gjennom akkurat dette området. Et annet sted er det planlagt å sette opp en vindturbin i eller tett ved en lokalitet som ifølge begge konsekvensutredningene ikke bør berøres/ forstyrres av inngrep.

Det virker også som at man prøver å bagatellisere og bortforklare de tydelige og store utfordringene med å plassere et vindkraftverk midt i ei av de viktigste trekkrutene for fugl.

Skardsøya vil bli kraftig redusert som friluftslivs- og rekreasjonsområde hvis det etableres et vindkraftverk på fjella her. Om vinteren vil det være uforutsigbart og vanskelig å vite når man kan bevege seg trygt innenfor planområdet. I praksis vil dette gjøre området uegnet som friluftsområde vinters tid.

Konsekvensutredninga konkluderer til slutt med at et vindkraftverk på Skardsøya vil bidra til en samlet bestandsnedgang av ryer og rovfugl på Skardsøya og i hele regionen, samt at flere viktige naturverdier, naturtyper og sammenhengende naturområder vil bli betydelig negativt påvirket og redusert i verdi/ødelagt.

I konsekvensutredninga går man langt i å innrømme at kunnskapsmangelen for enkelte temaer er for stor og at grundigere undersøkelser MÅ utføres når man i konsekvensutredninga skriver:

Det bør vurderes om naturmangfoldloven §49 skal tillegges vekt i vurdering av konsesjon.

I slike situasjoner plikter forvaltninga å følge naturmangfoldlovens §6 (Føre-var-prinsippet) og avslå tillatelse til tiltaket inntil kunnskap om temaet er tilstrekkelig skaffet til veie og vurdert på nytt til en ny søknad.

A. Konsesjonssøknaden

Forord

Njordr har i foreliggende konsesjonssøknad benyttet eksisterende offentlig tilgjengelig dokumentasjon knyttet til tidligere arbeid, herunder tidligere konsesjonssøknad og konsekvensutredninger. Dette er gjort for å effektivisere prosessen og således unngå unødig tidsbruk og dobbeltarbeid.

6 Konsekvensanalyser og oppdateringer

I forbindelse med tidligere konsesjonssøknad for Skardsøya vindkraftverk ble det utarbeidet fagrapporter i henhold til et utredningsprogram fastlagt av NVE. Det er nedlagt et betydelig arbeid her, og rapportene fra det tidligere arbeidet er offentlig tilgjengelig på NVEs nettside. Njordr har lagt dette arbeidet til grunn i sin vurdering av konsekvenser av utbyggingen

Vurderingene til Sweco baseres på eksisterende informasjon om temaene i området, og det er gjort søk i aktuelle databaser, som Naturbase, Askeladden, Artskart og Kilden. Det er også innhentet informasjon fra Aure kommune og Fylkeskommunen i Møre og Romsdal.

Hele søknaden er uoversiktlig og lite selvstendig. Hele tiden sammenlignes det med, og refereres det til SAE vinds konsesjonsdokumenter. Det er vanskelig å forstå hva det søkes om og konsekvensene av tiltaket uten på forhånd å ha satt seg inn i de tidligere søknadsdokumentene til SAE vind på over 600 sider.

Det aller meste av søknaden er basert på opplysninger og materiale som er 10 år eller eldre, og det ble valgt å være så effektiv at det ikke ble tid til å gjennomføre nødvendige feltundersøkelser. Behovet for grundigere undersøkelse ble påpekt flere ganger i den gamle konsesjonssøknaden, som er grunnlaget for Njordr sin søknad.

1.1 Søknad om konsesjon for Skardsøya Vindkraftverk

Det søkes om en installert effekt på inntil 110 MW og vi har i denne søknaden brukt en utbyggingsløsning med 19 turbiner à 6 MW.

2.4 Søknad om konsesjon etter energiloven

Det søkes om konsesjonsbetingelser som gir fleksibilitet i valg av type, størrelse og antall vindmøller. Eksempelløsningen i denne søknaden viser 19 vindturbiner hver med installert effekt på ca. 6 MW.

Hvis det blir bygging, vil utbygger bruke det nyeste utstyret som er tilgjengelig. Trenden er at vindturbinene stadig blir større. Større turbiner kan gi vesentlig endring av konsekvenser. Dette gjelder for alle temaer, men spesielt natur, friluftsliv, visualitet, skyggekast og støy vil gi flere negative virkninger på omgivelsene.

1.3 Annen Infrastruktur

Det vil bli lagt til rette for turbruk av vindparkområdet inklusive bygging av en grillhytte / utsiktshytte, en rundturtrase og et tilstrekkelig antall parkeringsplasser for besøkende ved inngangen til parken i sør-øst.

I konsekvensutredninga som Sweco har laget til Njordr spesifiseres det at veitraséer innenfor det store myrområdet nord for planområdet må hensynstas i stor grad for å redusere skaden på dette viktige naturområdet. Det betyr at minst mulig areal må bygges ned, og at minst mulig av myrområdet skal dreneres bort.

Njordr går her mot utreders anbefalinger når de ønsker å bygge en rundturtrasé. En rundturtrasé vil medføre betydelig oppdeling av myrområdet. I tillegg vil veggrøfta drenere bort veldig mye av det naturlige siget og vanntilførselen til dette myrområdet. Endret vanntilførsel vil på sikt medføre at både naturmiljøet og dyrelivet vil endre seg.

5.9 Avbøtende tiltak

Dette er noen av punktene som er ramset opp:

- Forlengelse av eksisterende veg opp Skardsdalen og påkobling til adkomstvei som etableres i forbindelse med vindkraftanlegget.

- Etablering av parkeringsplass ved Nedre Ulvsnesvatnet
 - Turvei – forlengelse av stier ved Melland fort til Skipnes
- Dette er kommentert i kapittel D. Utelatt kunnskap

Tabell 3 gir en oversikt over konsekvensutredningstemaene, med kommentarer knyttet til oppdateringer og endringer.

Tema	Viktigste endringer i forhold til tidligere konsesjonssøkt prosjekt	Konsekvensgrad Skardsøya vindkraftverk	Konsekvensgrad Nettilknytning
Landskap	Økning av turbinenes dimensjon innebærer at turbinene vil fremstå som mer visuelt dominerende særlig fra Habugen, Kalland og Melland fort. I tillegg vil turbinene generelt være synlige på lenger avstand, men dette gjelder begrensede områder. Nettløsning: Visuell påvirkning er fullstendig redusert sammenlignet med SAE Vinds, idet høyspentledning fra intern trafo til nett legges i grunnen.	Middels negativ konsekvens	Visuell påvirkning er fullstendig fjernet
Naturmangfold	Utvidelse av planområdet i nord berører et større myrkompleks med rødlistede arter.	Middels til stor negativ konsekvens	Ubetydelig til noe negativ konsekvens
INON / Sammenhengende naturområder	Utvidelse av planområdet i nord reduserer arealet av sammenhengende naturområder.	Eksisterende sammenhengende naturområder på Skardsøya vil bli sterkt redusert	Liten reduksjon av sammenhengende naturområder.
Friluftsliv, turisme og reiseliv	Teamet er uendret sammenlignet med tidligere konsesjonssøkt prosjekt.	Noe til middels negativ konsekvens	For grupper som søker urørthet: middels negativ konsekvens. For grupper som verdsetter tilgjengelighet/ tilrettelegging: positiv konsekvens

Denne tabellen viser godt hvor uselvstendig og uoversiktlig denne konsesjonssøknaden er bygget opp. Nesten all informasjon er basert på sammenligninger med tidligere planer. Skal man klare å se for seg dette tiltaket og konsekvensene av det er man først nødt til å sette seg godt inn SAE Vinds 10 år gamle konsesjonsdokumenter. Disse dokumentene er på mer enn 600 sider. Veldig mange har ikke mulighet til å lese og sette seg godt inn i alle disse dokumentene for så å måtte fortsette med den nye konsesjonssøknaden før man kan se helheten i tiltaket til Njodr.

Hvilke planer som lå til grunn for søknaden i 2015 er helt irrelevant for Njodr's konsesjonssøknad. Det er hva som planlegges nå som er interessant.

Noen eksempler fra tabellen:

Økning av turbinens dimensjon -Det er den faktiske størrelsen på de planlagte turbinene som er av interesse.

Visuell påvirkning er totalt fjernet. -Vel og bra, men det har aldri vært bygget noen høyspentlinje der. Da kan den heller ikke fjernes.

Utvidelse av planområdet i nord. -Det interessante er hvordan planområdet faktisk er. Ikke hvordan det har endret seg fra forrige søknad.

Utvidelse av planområdet i nord reduserer arealet av sammenhengende områder. -Det er ikke bare utvidelsen av planområdet som fører til denne reduksjonen. Nesten hele planområdet ligger innenfor det som defineres som sammenhengende naturområder

Konsekvens nettilknytning: Liten reduksjon av sammenhengende naturområder. -Nettilknytninga ønskes gravd ned i bakken i god avstand fra det definerte sammenhengende naturområdet. Det virker som om dette er fylt inn for å bagatellisere det faktum at sammenhengende naturområder faktisk vil bli veldig kraftig redusert ved et eventuelt vindkraftverk på Skardsøya.

Temaet (Friluftsliv, turisme og reiseliv) er uendret i forhold til tidligere konsesjonssøkt prosjekt. Større vindturbiner og større planområde vil være mer påtrengende for alle disse brukergruppene, både på Skardsøya og regionen rundt.

6.1 Naturmiljø

De berørte verdiene i planområdet knyttes i hovedsak til naturtypen kystmyr og til hekke-, spill- og jaktområder for fugl. Det er flere hekkelokaliteter for rovfugl i vindkraftverkets influensområde. Selv om disse ikke vil påvirkes direkte vil leveområdet (jaktområde) til fugl knyttet til disse påvirkes. Anlegget kan forstyrre og påvirke fuglenes bruk av området, og det er kollisjonsrisiko forbundet med turbinene. Dette kan redusere lokale bestander av flere rovfuglarter. Aktivitet på adkomstvei og støy fra turbiner kan virke forstyrrende på leikområder for skogsfugl. Oppsetting av turbiner med internveier i nord vil berøre en naturtype bestående av et større myrkompleks med rødlistede naturtyper.

Det er usikkerhet knyttet til hvordan verdiene i Mellandsvågen vil bli påvirket og hvorvidt en gammel hekkelokalitet for hubro blir benyttet. Det er foreslått oppfølgende undersøkelser for å skaffe mer informasjon om dette.

Det eksisterer i dag et sammenhengende naturområde fra nordsiden av Skardsøya og sørover på den midtre delen. Utbyggingen av vindkraftverket vil redusere dette området betraktelig i naturområdets sørlige halvdel.

Dette virker ikke å være like negativt og realistisk for naturen som det som står i konsekvensutredninga:

Utbyggingen av vindkraftverk langs kysten i regionen forventes å påvirke lokale bestander av rype, og Skardsøya forventes å bidra til samlet belastning på arten langs kysten.

På Skardsøya vil flere rovfugler ha en større kollisjonsrisiko med vindturbinene da de bruker området i dag til jakt

*Skardsøya vindkraftverk forventes å bidra til samlet belastning (**Bestandsnedgang**) på lokale bestander av rovfugl.*

Skardsøya er viktig for flere oseaniske naturtyper, som kystgranskog og kystmyr. Samlet sett så har Skardsøya ett mindre sammenhengende naturområde, men dette er viktig for flere miljøtema, og det er spesielt viktig fordi det går i en gradient fra sjø til fjell.

I konsekvensutredninga står dette om Mellandsvågen:

Det er usikkert hvordan og i hvilken grad verneområdet vil bli påvirket av vindkraftverket.

Det bør vurderes om naturmangfoldloven §49 (utenforliggende virksomhet som kan medføre skade i et verneområde) skal tillegges vekt i vurdering av konsesjon

Det antydes at dette punktet som ikke er undersøkt, kan være avgjørende for en evt. konsesjon.

Temaet er fylligere kommentert i kapittel B. Datagrunnlag

Delkonklusjon A. Konsesjonssøknaden:

Hele søknaden er uoversiktlig og uselvstendig. Hele tiden sammenlignes det med, og refereres det til SAE vinds konsesjonsdokumenter fra en tidligere konsesjonssøknad. Det er vanskelig å forstå omfanget av hva det søkes om og konsekvensene av tiltaket uten på forhånd å ha satt seg inn i den tidligere søknaden til SAE vind.

Det aller meste av søknaden er basert på eldre opplysninger. Man har valgt å ikke gjennomføre nødvendige feltundersøkelser selv om behovet for grundigere undersøkelse ble påpekt flere ganger i den gamle konsekvensutredninga, som er grunnlaget for Njordr sin søknad.

Kunnskap fra konsekvensutredninga omformuleres med nye ordlyder på en måte som gjør at de fleste negative konsekvenser ikke blir tilstrekkelig belyst, eller de blir bagatellisert. For eksempel blir ulike tiltak sammenlignet og vurdert i forhold til en tidligere konsesjonssøknad i stedet for å belyse den egentlige størrelsen på inngrepet. På denne måten virker det som at hele tiltaket er mindre belastende for natur og miljø enn det faktisk er. Det utelates å nevne at det i konsekvensutredninga nevnes forhold som må undersøkes grundig, og som kan komme til å påvirke en evt. konsesjonstildeling. Njordr velger også å gå mot konsekvensutreders anbefalinger for å ivareta et naturområde. I stedet foreslås å bygge vei gjennom området som et skadereduserende tiltak.

B. Datagrunnlag

[Fra sammendraget til konsekvensutredninga:](#)

«Utredningen viser i stor grad til tidligere utført utredninger i forbindelse med SAE Vind sitt prosjekt, men inkluderer ny informasjon og er oppdatert i henhold til det omsøkte prosjektets spesifikasjoner».

2. Bakgrunn

I forbindelse med SAE Vind sitt prosjekt ble det utført konsekvensutredning (KU) for en rekke temaer (SAE Vind 2010b). I Swecos rapport vises det derfor i stor grad til tidligere utredninger, men det er også innhentet ny informasjon fra databaser, myndigheter, foreninger og andre aktører, og det er foretatt ny vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens etter dagens metodikk for konsekvensanalyser

Her må man finne fram de gamle dokumentene fra 2009. Minst 11 ganger står det i konsekvensutredninga fra 2009 tydelig at grundigere undersøkelser bør utføres.

Hvorfor er da ingen av disse punktene undersøkt?

4 Metodikk

Vi gjør oppmerksom på at tidligere utredninger har benyttet datidens standard konsekvensutredningsmetodikk (Statens vegvesen 2006). Konsekvensgradene for ny og tidligere utredning lar seg derfor ikke direkte sammenligne.

«Konsekvensgradene for ny og tidligere utredning lar seg derfor ikke direkte sammenligne.»

Likevel er det akkurat det som er gjort.

4.1 Metodikk etter håndbok V712

Verdianalysen utarbeides gjennom en prosess med registrering/kartlegging for å avdekke dagens situasjon. I dette tilfellet foregår dette kun basert på eksisterende kunnskap, ingen nye befaringer. Det foretas deretter en verdivurdering på en glidende skala fra uten betydning til svært stor verdi. Verdi for det enkelte fag settes på bakgrunn av fagspesifikke kriterier gitt i håndbok V712.

Den nye håndboka gjør at naturverdier ikke automatisk kan vurderes inn i det nye systemet. Her blir man nødt til å ta turen ut i felt for å gjøre en ny vurdering ut fra hvordan det ser ut. Det som var vektlagt før er ikke nødvendigvis det som vektlegges i dag, og dermed er det store sjanser for at vesentlige momenter ikke er beskrevet godt nok eller er helt utelatt.

4 Metodikk

Det er ikke utarbeidet og vedtatt nytt utredningsprogram for Njordrs søknad, og denne rapporten tar derfor utgangspunkt i tidligere utredningsprogram fra 2009. Rapporten er basert på eksisterende kunnskap (ingen nye feltregistreringer). Rapporten benytter i stor grad tidligere KU (SAE Vind 2010b) som grunnlag.

Tabell 4-1. Fagrapporter fra tidligere konsekvensutredning som er benyttet som grunnlag i Swecos rapport.

Tema	Utreder	Kildehenvisning
Biologisk mangfold	Bioreg og Miljøfaglig Utredning	Oldervik & Langelo 2009
Forurensning og avfall	Ambio Miljørådgivning	Robberstad & Løyning 2010
Friluftsliv og reiseliv	Miljøfaglig Utredning	Melby 2010
Telekommunikasjon	Teleplan Consulting	Teleplan 2010

«Det er ikke utarbeidet og vedtatt nytt utredningsprogram for Njordrs søknad» Underforstått: Det har aldri vært planen å gjøre flere undersøkelser for å bedre kunnskapsgrunnlaget før konsekvensvurderingene ble utført. Nesten hele konsekvensutredninga er basert på gammel og delvis mangelfull informasjon.

5.1.1 Datagrunnlag

Om Aure kommunes kartlegging og verdisetting av friluftsområder:

Det forventes at kartleggingen vil framskaffe ny informasjon om friluftsliv i influensområdet for Skardsøya vindkraftverk som ikke har blitt avdekket i denne rapporten

Likevel velger man å ikke vente på resultatene fra denne kartlegginga, men heller se bort fra den oppdaterte informasjonen man vet snart vil komme.

6.1.1 Datagrunnlag

Det er ikke gjennomført befarings i forbindelse med denne utredningen. Selv om området er godt undersøkt fra før medfører dette likevel noe usikkerhet i våre vurderinger. Det er liten grunn til å tro at de naturverdiene som er registrert tidligere er endret.

I tillegg er det innhentet informasjon om naturmangfold i planområdet og de potensielt påvirkede områdene gjennom lokalkjente ressurspersoner og Norsk ornitologisk forening (NOF).

Etter at tidligere KU ble gjort har det blitt utgitt ny rødliste for arter (2015) og naturtyper (2018). I tidligere KU var vurderinger gjort etter rødliste for arter fra 2006. Registreringer fra tidligere utredning er oppdatert i henhold til dagens rødlistes.

Her burde man gjort grundigere arbeid, flere feltundersøkelser og flere organisasjoner burde vært kontaktet for å skaffe nok og riktig kunnskap.

NOF Hemne lokallag, som er det lokallaget som er nærmest, og også mest aktivt i Aure og spesielt på Skardsøya har ikke blitt kontaktet av utreder.

Flere av dagens rødlistearter var neppe tema den gang og ble nok derfor heller ikke vektlagt under kartlegginga. Så det er stor sannsynlighet for at denne kartlegginga er mangelfull med tanke på disse artene.

6.2.3 Fugl

Det er få arter som er registrert i artskart, slik at vurderingene her baseres på tidligere konsekvensutredning og informasjon fra kjente i området.

De fleste vannene i planområdet er fisketomme, men der det finnes fisk er det sannsynlig at lommen søker mat.

Dette er feil.

Ifølge lokalbefolkninga er det fisk i alle vannene over 200 m.o.h., men de aller minste tjerna og myrpyttene er naturlig nok fiskeløse. Med utilstrekkelig informasjon blir fort konklusjonene feil og konsekvenser ikke til å stole på. Her burde man også gjort grundigere undersøkelser.

Rødlistearter fugl

Det er relativt få rødlistearter av fugl som er registrert i influensområdet dersom en ser bort ifra Mellandsvågen (Artskart). I og i nærheten av planområdet er det registrert vanlig forekommende rødlistearter.

Ansvarsarter

Det er ingen registreringer av ansvarsarter innenfor planområdet i Artskart, men rødstilk er nevnt i tidligere KU og oppholde seg ved vann i planområdet

Alle offentlige databaser indikerer at arts- og naturregistreringer på Skardsøya er mangelfull og til dels helt fraværende. Trolig fordi ingen noen gang har registrert sine observasjoner.

Hvorfor er det da ikke gjort noen oppfølgende kartlegginger?

6.4.1 Permanent påvirkning

Dette er tatt ut fra tabell:

Tabell 6-9. Vurdering av påvirkning for naturmangfold i de ulike delområdene for naturmangfold.

Pkt 5 Mellandsfjellet

Siden det er usikkert hvor de største verdiene er innenfor lokaliteten, og hvilke av verdiene som påvirkes av tiltaket settes påvirkningsgraden til forringet. Det må en befaring til for å se hvor de viktigste verdiene er.

Hvordan kan man verdivurdere noe riktig når man ikke vet nok?

Pkt 10 Mellandsbukta

Det er usikkert hvordan og i hvilken grad verneområdet vil bli påvirket av vindkraftverket.

Det bør vurderes om naturmangfoldloven §49 (utenforliggende virksomhet som kan medføre skade i et verneområde) skal tillegges vekt i vurdering av konsesjon

Mellandsvågen (Mellandsbukta) er et veldig viktig naturvernområde med internasjonal Ramsarstatus. Området er veldig mye brukt av et stort antall fuglearter som overvintringssted og rasteplass under vår- og høsttrekket.

Med så stor usikkerhet om konsekvensene av et tiltak er det veldig viktig at det gjøres grundige undersøkelser for å heve kunnskapsgrunnlaget før man kan gjøre en riktig vurdering. Her mangler det vesentlig kunnskap og i tillegg vurderes det i den naturfaglige utredninga om emnet skal tillegges vekt under konsesjonsbehandlingen.

Dette står i veiledninga til Naturmangfoldloven:

I noen tilfeller kan tiltakshavers naturkartlegging være utilstrekkelig eller mangelfull. Da er forvaltninga forpliktet til å følge naturmangfoldlovens føre-var-prinsipp (§9). Da skal tiltaket enten ikke godkjennes, eller det kan det framlegges krav til tiltakshaver om at ytterligere undersøkelser må utføres før en eventuell ny og oppdatert søknad.

§ 9.(føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 49.(utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde)

Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter § 6.

Delkonklusjon B. Datagrunnlag

Både i konsesjonssøknaden og i konsekvensutredninga refereres og sammenlignes det jevnlig til SAE Vind sin gamle konsesjonssøknad på en slik måte at det er helt umulig å danne seg et helhetlig bilde av vindkraftverket og konsekvensene av Njords tiltak uten å lese SAE Vinds dokumenter på over 600 sider fra 2010.

Skal man virkelig aktivt måtte søke opp og lese gjennom over 600 sider ekstra i nesten ti år gamle dokumenter, som ikke burde ha noe med denne selvstendige saken å gjøre, før man kan få forståelse for hva det søkes om?

Sweco refererer og sammenligner det meste i forhold til konsekvensutredninga som ble utført under andre vilkår tilbake i 2009.

På de ti åra som har gått har vi fått mye ny kunnskap om natur, miljø og samspillet mellom de ulike naturelementene. Det som var fokusområder for ti år siden er ikke nødvendigvis fokusområder for naturforvaltninga i dag. Og omvendt; det som er fokusområder i dag var ikke nødvendigvis fokusområder i 2008 da feltarbeidet ble utført. I tillegg har vi fått oppdatert rødlista for både arter og naturtyper flere ganger i løpet av disse åra. Noen arter har blitt tatt ut fra rødlista, mens andre arter har kommet til på lista. De artene som har kommet til på lista etter 2006 ble naturlig nok ikke så veldig vektlagt under arbeidet med konsekvensutredninga i 2008. Sannsynligvis finnes det flere forekomster av rødlistearter på Skardsøya som aldri har blitt registrert, siden de ikke var ansett som viktige eller interessante observasjoner sist det ble gjort feltundersøkelser (i 2008).

I konsekvensutredninga på 101 sider fra 2009 står det skrevet under forskjellige temaer gjennom hele dokumentet at kunnskapsgrunnlaget er for dårlig/mangelfullt, og at det må grundigere undersøkelser til for å kunne slå fast konsekvensene av ulike tiltak i de enkelte naturmiljøer. Dette står utvetydig skrevet på i alle fall følgende sider i rapporten fra 2009: Side 9, 15, 38, 47, 63, 69, 72, 77, 78, 80 og 89. Man visste at det var endrede vilkår og til dels store kunnskapshull innenfor temaene og områdene som skulle utredes i forbindelse med vindkraftverket på Skardsøya. Det finnes til og med feil i kunnskapsgrunnlaget som var grunnlaget for konsekvensvurderingene.

Hvorfor har ikke utfyllende feltundersøkelser blitt utført?

Man går langt i å innrømme at kunnskapsmangelen for enkelte temaer er for stor og at grundigere undersøkelser MÅ utføres når man i konsekvensutredninga skriver:

Det bør vurderes om naturmangfoldloven §49 skal tillegges vekt i vurdering av konsesjon.

I slike situasjoner plikter man å følge naturmangfoldlovens §6 (Føre-var-prinsippet) og avslå tillatelse til tiltaket inntil kunnskap om temaet er tilstrekkelig skaffet til veie og vurdert på nytt til en ny søknad.

C. Oppfølgende undersøkelser

1.3 Naturmangfold

«Det er usikkerhet knyttet til hvordan verdiene i Mellandsvågen vil bli påvirket og hvorvidt en gammel hekkelokalitet for hubro blir benyttet. Det er foreslått oppfølgende undersøkelser for å skaffe mer informasjon om dette»

Også i forrige rapport fra 2009 stod det at man burde gjøre grundigere undersøkelser om disse temaene. Likevel er dette enda ikke undersøkt. At undersøkelser bør utføres av uavhengig tredjepart er også et viktig poeng. Når konsesjoner blir gitt er det for sent å utføre slike undersøkelser, da resultater som framlegges på et senere tidspunkt uansett ikke vil bli utslagsgivende for videre framdrift av utbygginga.

6.4 Virkninger av tiltaket

Påvirkning på fugl er godt beskrevet i tidligere KU fra 2009, også på artsnivå. Det vises til disse vurderingene for detaljert beskrivelse av påvirkning på temaet, da disse i hovedsak fortsatt er gjeldende for dette prosjektet.

Kommentar til tabell 6-9:

For noen tema er det usikkert om eller hvordan tiltaket vil påvirke, mye pga. at en har lite kunnskap om verdiene. Disse nevnes under:

- Det er lite kunnskap om områdets verdi for flaggermus. Siden flaggermus bruker luftrommet vil det være en risiko for at disse kolliderer med vindturbinene og rotorbladene. Det antas at det finnes flaggermus i nærområdet og at disse kan påvirkes noe av utbyggingen.
- Det er ikke kjennskap til utpregede trekk for fugl over Skardsøya, men det er sannsynlig at enkelte arter trekker her, slik som mellom hekkeområder og næringssøksområder. Generelle større trekk langs kysten kan også passere området
- Det er ukjent i hvilken grad og hvordan planområdet blir brukt som jaktområde for rovfugl. Det er sannsynlig at flere av rovfuglene bruker området til jakt, det gjelder også hubro som hekker i nærheten.

Det er ingen tvil om at med så stor mangel på kunnskap så MÅ det gjennomføres grundige undersøkelser av natur og dyreliv på Skardsøya. Som eksempel på noe som ikke var ansett viktig i 2009: Det finnes en del flaggermus på Skardsøya, og i senere tid har forskning kommet fram til at disse er veldig utsatt ved nærkontakt med vindturbiner (Green et. al. 2018).

6.6 Behov for oppfølgende undersøkelser

Denne konsekvensutredningen er basert på tidligere undersøkelser og eksisterende kunnskap om området. Det er noen punkter i utredningen hvor en mangler kunnskap. Ny kunnskap kan gi endring av områdets verdi for naturmangfold og dermed konsekvens.

Her innrømmer man at kunnskapsnivået er for lavt. Hvordan kan man verdisette og konsekvensvurdere riktig når man ikke innehar tilstrekkelig kunnskap?

Hekkelokalitet hubro

Det er en tidligere kjent hekkelokalitet for hubro nært planområdet. Det er ikke kjent at denne har blitt brukt de senere år, men det er observert hubro i området i 2017 og 2018. Det bør gjøres undersøkelser (lytting på vår) for å se om hubro benytter seg av denne lokaliteten. Undersøkelser skal gjøres av uavhengig utreder med kunnskap om fagtemaet.

Tellinger i Mellandsvågen

Det er usikkert om vindkraftverket kan gi en barriereeffekt på fugl i Mellandsvågen. Dette er et internasjonalt viktig våtmarksområde. Det er tidligere gjort fugletellinger i regi av fylkesmannen i naturreservatet. Det bør gjøres tilsvarende tellinger mens eventuell utbygging pågår og etter ferdigstilling for å se om utbyggingen har påvirket artsmangfold og antall.

Delkonklusjon C. Oppfølgende undersøkelser

I referanserapporten fra 2009 stod det nevnt flere temaer/områder der man burde gjøre nærmere feltundersøkelser. Nyere forskning har i tillegg kommet fram til enda flere temaer som ikke er undersøkt i det hele tatt på Skardsøya. Likevel ble det tidlig fastslått at det ikke skulle gjennomføres nye feltregistreringer. Feltundersøkelser bør utføres av en uavhengig tredjepart, og de må utføres FØR konsekvensutredninga til vindkraftverket kan sies å være fullført. Å gjøre undersøkelser i ettertid er det lite vits i. Hvis en konsesjon er tildelt vil uansett ikke nye registreringer kunne påvirke inngrepene som planlegges.

Utredning indikerer også at det på flere temaer/områder er for lite kunnskap, og vanskelig å konsekvensvurdere, og at dette kan gjøre utslag på vurderingen som blir gjort. Dette har man valgt å se bort fra, for likevel å gjøre et forsøk på å konsekvensvurdere med utgangspunkt i det lille man vet.

D. Utelatt kunnskap

2.1 Tidligere omsøkt prosjekt

Njordr (Tilkomstvei) går omtrent samme traséer som i SAE Vind sitt prosjekt, bortsett fra i øvre del hvor den er justert for å unngå å berøre viktige naturverdier.

3.2 Adkomstveier og internveier

Njordr planlegger å bygge en ca. 3,3 km lang adkomstvei fra Ulvsnes øst for planområdet og opp til planområdet ved Ulvsnesettra. Denne tilsvarer omtrent SAE Vinds planlagte adkomstvei, men er dratt noe lenger nord i øvre del for å unngå miljøverdier.

I området der traséen er «dratt noe lenger nord» for å unngå miljøverdier er det en del brattere terreng. Dette vil gi større veiskjæringer og større kostnader.

Når en eventuell MTA (Miljø-, Transport-, og Anleggsplan) utarbeides: Kan man stole på at veitraséen ikke er flyttet tilbake til det opprinnelige og enklere traséalternativet rett gjennom miljøverdiene, siden dette trolig er et billigere alternativ?

5.3 Verdivurdering av friluftsliv

De neste punktene er tatt ut fra:

Tabell 5-4. Verdivurdering av delområder for friluftsliv i influensområdet.

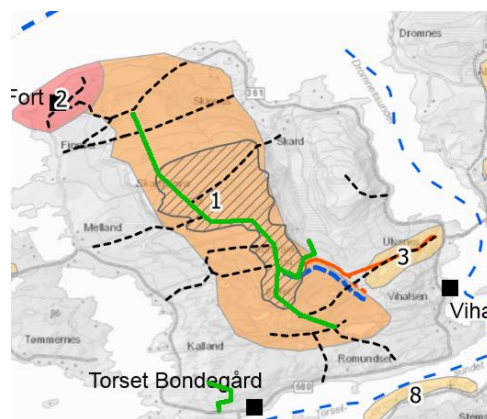
Pkt1: Skardsøyfjella

Flere av veiene og stiene er tegnet inn på verdikartet. (Vedlegg til søknaden)

Hvorfor ble ikke alle kjente stier tegnet inn på dette kartet?

Man har på dette verdikartet unnlatt å tegne inn de stiene som knytter sammen området og som gjør hele Skardsøya til ett stort turområde.

Kartet over er et utsnitt av verdikartet fra konsekvensutredninga. De svarte stiplede linjene er turstier. De grønne strekene er stier som ikke var tegnet inn. Kilde: «Trimløyper Skardsøya», et offentlig tilgjengelig turkart utgitt av ungdomslaget på Vihalsen.

Tabell 6-4. Naturtyper i influensområdet. Kilde: Naturbase og Oldervik og Langelø 2009.

Som det går fram i tabellbeskrivelsen: Kilden er den Konsekvensutredninga som ble utført i 2009. Hele 7 registreringer er ikke tatt med herfra og inn i den nye konsekvensutredninga. To av disse registreringene (lokalitetene) ligger innenfor eller tett inntil planområdet og vil bli vesentlig berørt av tiltaket.

De to lokalitetene det er snakk om er:

- -Nedre Ulvsnesvatnet der Njordr har planlagt å bygge vei og parkeringsplass midt inne i lokaliteten
- -Mellandsfjellet, vest som ligger helt inntil planområdet og som er et særdeles viktig funksjonsområde for flere rødlistede fuglearter

Lokalitet «Nedre Ulvsnesvatnet» strekker seg et stykke oppover i skogen. Her er det registrert dvergfolk (norsk ansvarsart) med hekkeadferd og Lom på matsøk. Dette er arter som er veldig våre for forstyrrelser og menneskelig aktivitet i nærområdet.

Her har utbygger et ønske om å etablere en vegbom og en parkeringsplass for allmennheten. Dette vil kunne føre til forholdsmessig mye uro og aktivitet, pakking og andre gjøremål i forbindelse med «lasting og lossing» av bil. Slik aktivitet vil virke fortrengende på en del av dyrelivet i området.

Lokalitet «Mellandsfjellet, vest» er et stort og viktig hekkeområde for flere fuglearter av nasjonal forvaltningsinteresse. Mange av disse bruker fjellområdene inne på Skardsøya som jaktområde og vil bli veldig hard rammet ved en eventuell vindkraftutbygging.

Hvorfor utelates det helt i den nye konsesjonssøknaden at tilkomstveien og parkeringsplassen planlegges midt inne i en lokalitet som er registrert som en viktig miljøverdi?

Delkonklusjon D. Utelatt kunnskap

Det vises gjennom hele søknaden til konsekvensutredninga fra 2009, og alle naturtypene som er omtalt i den nyeste konsekvensutredninga er hentet ut fra den gamle utredninga. Hele 7 lokaliteter med registrerte naturtyper er ikke tatt med videre til den nye rapporten. To av disse ligger innenfor eller tett inntil områdene som ønskes utbygd og vil bli vesentlig berørt av tiltaket.

De to lokalitetene det er snakk om er:

- -Nedre Ulvsnesvatnet der Njordr har planlagt å bygge vei og parkeringsplass midt inne i lokaliteten. Dette vil føre til forholdsmessig mye uro og aktivitet, pakking og andre gjøremål i forbindelse med «lasting og lossing» av bil. Dette vil virke fortrengende på flere våre fuglearter som bruker området.
- -Mellandsfjellet, vest som ligger helt inntil planområdet og som er et særdeles viktig funksjonsområde for flere rødlistede rovfuglearter både når det kommer til jakt og hekking.

Det utelates helt i den nye konsesjonssøknaden at tilkomstveien og parkeringsplassen planlegges midt inne i den verdifulle lokaliteten «nedre Ulvsnesvatnet».

Det utelates faktisk i det hele tatt å nevne at det finnes miljøverdier både ved nedre Ulvsnesvatnet og Mellandsfjellet, vest. Begge disse er veldig relevante med tanke på hvor eventuelle inngrep vil komme og hvilke lokaliteter som vil bli påvirket.

Hvorfor er disse to lokalitetene helt utelatt i den nye konsekvensutredninga?

Det framheves derimot flere steder i konsesjonsdokumentene at tilkomstveien, i forhold til tidligere søknad, er tegnet inn med ny trasé rett nord for to av de andre lokalitetene der den opprinnelig var tenkt å gå rett gjennom.

Når en eventuell MTA (Miljø-, Transport-, og Anleggsplan) utarbeides og man leter etter billigere alternativer: **Kan man stole på at veitraséen ikke flyttes tilbake til det opprinnelige og enklere traséalternativet rett gjennom de viktige miljøverdiene?**

«Flere av veiene og stiene er tegnet inn på verdikartet».

Hvorfor ble ikke alle kjente stier tegnet inn på dette kartet?

Man har på dette verdikartet/turstikartet unnlatt å tegne inn de stiene som knytter sammen området og som samler hele Skardsøya til ett stort og sammenhengende turområde.

E. Skadereduserende tiltak

1.1 Friluftsliv

Som skadereduserende/avbøtende tiltak har Njordr planer om å etablere parkeringsplass for besøkende, samt turstier på Skardsøya (mellom adkomstveien og Skardsdalen og på nordsiden av Skardsøya fra Melland fort til Skipnes

4.2 Skadereduserende tiltak

I henhold til håndbok V712 (Statens vegvesen 2018) er det foreslått skadereduserende tiltak. Slike tiltak kan være justering av fysiske forhold, eller miljøtiltak som kan dempe tiltakets negative omfang.

5.6 Mulige skadereduserende/avbøtende tiltak

Tilrettelegging

Njordr har planer om å etablere en tursti i forlengelsen av skogsveien i Skardsdalen som kobles sammen med atkomstveien til vindkraftverket. Adkomstveien skal sperres med bom ved nedre Ulvsnesvatnet og Njordr har også planer om å etablere en parkeringsplass ved bommen for å legge til rette for bruk av området.

Njordr planlegger å forlenge turveien fra Melland Fort helt fram til Skipnes på østsiden av øya. Turveien kan holde samme standard som veien til Melland Fort, slik at det blir mulig å komme seg fram med både rullestol, barnevogn og sykkel

Å definere disse tiltakene som skadereduserende er helt misvisende når de kort og godt bare er enda flere tekniske inngrep i uberørt natur med dertil nye, mest sannsynlig negative, konsekvenser for miljø og naturverdier. Arter, naturtyper og hele økosystemer vil bli hardt rammet ved gjennomføring av disse tiltakene. To av de skadereduserende tiltakene er til og med planlagt midt inne i viktige miljølokaliteter. En av disse lokalitetene er helt utelatt fra konsesjonsdokumentene. Viser forøvrig til kapittel D. Utelatt kunnskap for detaljer om denne lokaliteten (nedre Ulvsnesvatnet)

6.5 Mulige skadereduserende/avbøtende tiltak naturmangfold

Unngå skade på naturtypelokalitet BN000674970 (delområde 5). Internveier og turbinplasseringer bør justeres basert på nærmere befarings av kystmyra og kartlegging av hvor de største verdiene er innenfor området. Dette for å legge vei og turbiner mest

mulig skånsomt med tanke på verdier i naturtypen. Dersom en finner store verdier her bør turbinene i naturtypen vurderes flyttet/fjernet.

Naturtypelokalitet BN000674970 (delområde 5) er det store myrområdet nord på Skardsøya. Lokaliteten er et av få gjenværende urørte myrområder som fremdeles strekker seg urørt fra sjøen og helt opp til fjellet. Området ble i konsekvensutredninga fra 2009 verdsatt som **Svært viktig.**

Njordr har likevel valgt å utvide planområdet i forhold til forrige konsesjonssøknad. Dette går da på bekostning av dette unike myrområdet.

Som skadereduserende tiltak foreslås det i den nye konsekvensutredninga (pkt 1.3., omtalt i kapittel A. Konsesjonssøknaden) å tilpasse/justere internveier i planområdet for å skåne dette området mest mulig. Njordr går her imot utreders anbefalinger og ønsker å bygge en vei som en «rundtur» tvers over øvre del av dette myrområdet.

Et annet skadereduserende tiltak som foreslås er å bygge en turvei lenger nord, tvers gjennom det samme myrområdet. «Turveien kan holde samme standard som veien til Melland Fort». Dette er i praksis ingen sti, men en bilvei med tilhørende veigrøfter. Denne veien vil avskjære et stort, urørt og unikt myrområde. Sannsynligvis vil dette medføre at den nedre delen av myrområdet på sikt gror igjen som følge av endringer i vannbalansen.

Delkonklusjon E. Skadereduserende tiltak

Det foreslås i konsesjonssøknaden noen få skadereduserende tiltak som etablering av turveier og publikumsparkering ved tilkomstveien. I tillegg foreslås det å tilpasse noen internveier for å skåne noen naturverdier. De fleste av de foreslåtte tiltakene ligger innenfor registrerte verdifulle miljølokaliteter. Dette er områder man i særlig grad bør unngå inngrep i og ved.

I kapittel **C. Utelatt kunnskap** omtales lokaliteten *nedre Ulvsnesvatnet* der det er tenkt at tilkomstveien med bom og parkeringsplass for allmennheten skal etableres. I nærheten er det gjort registreringer av sårbare fuglearter.

Mellom Melland og Skipnes foreslås det også å lage tursti som et skadereduserende tiltak. Det vises til samme standard som mellom Finnset og Støttepunkt. Dette er i realiteten en bilvei. Nesten hele denne veien vil gå gjennom Skardsøyas eneste område med sammenhengende og urørt natur (Tidligere kalt INON-område). Denne delen av området er ganske enestående, da dette er et sjeldent og variert myrområde som strekker seg sammenhengende hele veien fra sjøen og opp til snaufjellet. En turvei gjennom dette området vil fragmentere dette unike myrområdet. Myrområdet nedenfor turstien (bilveien) vil komme til å tørke p.g.a. drenerende veigrøfter. Også i øvre del ønsker Njordr å avskjære dette myrområdet med en vei. På sikt vil dette føre til at området endrer karakter og mister mye av sin unikhet. Arter og naturtyper står her i fare for å forsvinne helt hvis dette tiltaket blir gjennomført. Traséen fra Ulvsnesvatnet til Skarddalen planlegges i til dels bratt terreng og vil føre til store veiskjæringer og utfyllinger som vil vises i landskapet. Såpass store inngrep vil kreve mye areal som må skogryddes, graves og fylles ut. I tillegg skal det grøftes og veiskjæringer må sprenges.

Hvilke verdier får redusert sin skade av slike ekstra inngrep/tiltak?

F. Naturmangfold

1.4 Sammenhengende naturområder

Skardsøya har ett sammenhengende naturområde av noe størrelse, viktig for både naturmangfold, friluftsliv og kulturmiljø, og som planområdet er del av. Området inneholder et INON-område som ligger 1-3 km fra større tekniske inngrep. Det at området dekker en gradient fra sjø mot fjell er spesielt verdifullt. Ved utbygging av vindkraftverket vil dette området bli kraftig redusert og miste gradienten mot fjell

Hvis det skadereduserende tiltaket med å bygge turvei mellom Finnset og Skipnes i tillegg realiseres blir dette INON-området redusert ned mot null. I beste fall blir det igjen ei smal stripe like sør for Vættan.

3.4 Arealbruk og transport

Direkte arealbeslag i planområdet (ikke inngrep utenfor planområdet): 135daa (2,53 %)

Som vist i tabellen over er det estimert at 2,53 % av det totale arealet i planområdet blir direkte berørt av inngrep i forbindelse med vindkraftverket

Dette er i beste fall det arealet som går tapt til vegarealer, oppstillingsplasser, grøfter etc. hvis man forholder seg til minimumsbredden på vei og veiskjæringer. I praksis blir et mangedoblet areal berørt på en eller annen måte.

Områder rundt de direkte inngrepene blir berørt i form av endret vannbalanse, næringsforhold, nabovegetasjon, le fra fyllinger eller mer vær. Når slike forhold endrer seg vil plante og dyrelivet også endre seg. Arter kan bli fortrent og forsvinne helt fra disse områdene. Typisk i slike tilfeller er at det er de allerede sårbare artene som blir hardest rammet.

6.4.1 Permanent påvirkning

Dette er tatt ut fra tabell:

Tabell 6-9. Vurdering av påvirkning for naturmangfold i de ulike delområdene for naturmangfold.

Pkt 4 Langli

De registrerte naturtypene vil ikke berøres direkte av tiltaket, men den ene lokaliteten ligger ca. 30 meter fra turbin nr. 14. Oppsetting av turbin kan gi endrede hydrologiske forhold og/eller påvirke lokaliteten ved midlertidig inngrep. Dette antas å unngås ettersom plassering av turbin enkelt kan justeres i detaljplanleggingen. Forstyrrelser fra turbinene kan virke fortregende på fugl som hekker her. Slik som vadefugler unngår områder nært vindturbiner (Bevanger et al 2016).

Langlitjønna er et lokalt viktig myrtjernområde og ble også registrert som en verdifull naturtype i konsekvensutredninga i 2009.

Her er det flere små myrdammer som gjør dette til et viktig hekkeområde for flere vadere og annen våtmarksfugl. Her vokser også Soleinøkkerose som er en regionalt sjelden og hensynskrevende art. Området viser en del interessante trekk og bør undersøkes grundigere før eventuelle tiltak/inngrep godkjennes.

Sannsynligvis vil det planlagte inngrepet her på sikt føre til at det viktige naturmiljøet rundt Langlitjønna blir vesentlig endret og gjøre lokaliteten uattraktiv eller uegnet som hekkeplass for vadere og våtmarksfugl.

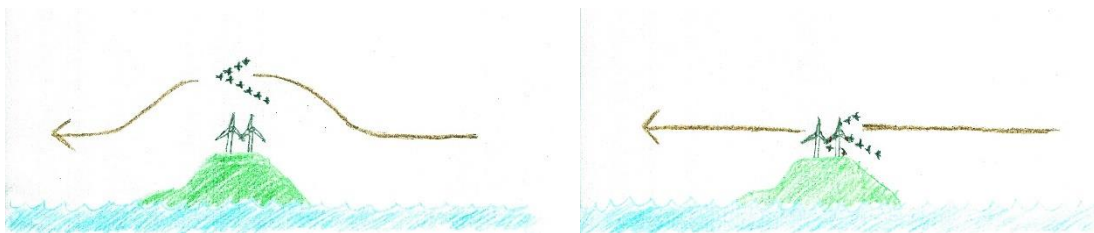
I konsekvensutredninga fra 2009 stod det: «Lokaliteten treng ikkje særskild skjøtsel, men bør få vera mest muleg i fred for alle former for menneskelege inngrep».

Likevel ønsker utbygger å sette opp en vindturbin helt inntil denne lokaliteten.

Kommentar til tabell 6-9:

De fleste trekkfugler flyr i høyde mellom 200-1000 m over bakken (Stokke et al. 2018). Ettersom turbinene er planlagt med totalhøyde på 200 m vil det ikke bli risiko for kollisjon for fugl som trekker i høyde over 200 meters. Risiko for kollisjon vil trolig i hovedsak gjelde fugl som stopper for næringssøk/overvintring eller som hekker på eller i områdene rundt øya. Trekkende fugl som ikke stopper i nærområdet flyr generelt normalt høyere enn planlagt vindkraftverk (jfr. Stokke et al. 2018), men dette vil variere bl.a. med art og lokal topografi.

Det tas ikke høyde for at vindturbinene skal plasseres på ca 350-400 meters høyde på ei forhøyning i trekkruta. Veldig mye fugl følger Trondheimsleia under trekket. Tustnafjella og Storfonna er såpass høye at fuglene presses forbi på yttersida, mens Skardsøya er såpass lav at en stor andel av trekkfuglene tar veien rett over øya, da dette blir den strakeste og mest energibesparende ruta her. Mye energi spares hvis fuglene holder jevn høyde i stedet for å fly opp og ned i forhold til terrengformasjoner og andre hindre. Med vindturbiner på toppen av Skardsøya blir dette som en vegg av propeller midt i trekkruta, og kanskje i det verste høyde sjiktet.

Enkle skisser av hvordan trekkfugler passerer over terrengformasjoner. Ifølge konsekvensutredninga gjør de som på skissa til venstre. Erfaringsmessig og i praksis ønsker fuglene å bruke minst mulig energi under trekket og flyr helst som på skissa til høyre.

6.7 Samlet belastning naturmangfold

Av naturtyper vil kystmyr være eneste lokalitet som berøres ved direkte arealbeslag av Skardsøya vindkraftverk.

Dette er feil! Lokaliteten nedre Ulvsnesvatnet vil bli betydelig redusert i verdi/kvalitet som følge av store inngrep. Disse inngrepene er kommentert under kapitlene D. Utelatt kunnskap og E. Skadereduserende tiltak.

Også lokaliteten Langlia/Langlidalstjønna er i stor fare for direkte inngrep når de endelige planene fullføres.

Det er relativt få rødlistearter som berøres av tiltaket.

Dette kan man umulig vite siden området er ikke godt nok undersøkt. Det har ikke vært gjort feltundersøkelser i området siden senest i 2009.

Utbyggingen av vindkraftverk langs kysten i regionen forventes å påvirke lokale bestander av rype, og Skardsøya forventes å bidra til samlet belastning på arten langs kysten.

På Skardsøya vil flere rovfugler ha en større kollisjonsrisiko med vindturbinene da de bruker området i dag til jakt

Skardsøya vindkraftverk forventes å bidra til samlet belastning på lokale bestander av rovfugl.

Skardsøya er viktig for flere oseaniske naturtyper, som kystgranskog og kystmyr. Samlet sett så har Skardsøya ett mindre sammenhengende naturområde, men dette er viktig for flere miljøtema, og det er spesielt viktig fordi det går i en gradient fra sjø til fjell.

Delkonklusjon F. Naturmangfold

Et vindkraftverk på Skardsøya vil fragmentere alle sammenhengende naturområder (tidligere INON-områder) på Skardsøya og ødelegge mye natur. Ikke bare de direkte berørte områdene, men også områder som ligger nær inngrep står i fare for å gå tapt/endre karakter. Dette vil som regel gå mest utover arter som allerede er sjeldne og sårbare. Hvilke arter dette gjelder er nesten umulig å vurdere siden det ikke har vært gjort utfyllende feltundersøkelser i forbindelse med denne konsekvensutredninga.

Inngrep er planlagt i eller tett ved flere viktige miljøverdier som står i stor fare for å gå tapt. Selv om det i konsekvensutredninga fra 2009 stod at en lokalitet (Langlidalstjønna) ikke bør forstyrres, planlegges det likevel å etablere en vindturbin og monteringsplass tett inntil eller innenfor denne lokaliteten.

Det virker som man prøver å bagatellisere og bortforklare de tydelige og store utfordringene med å plassere et vindkraftverk midt i ei viktig trekkroute for store mengder fugl. Man antyder at fuglene vil velge å bruke ekstra energi på å stige opp og fly over vindturbinene i stedet for å holde høyden og prøve å fly mellom dem.

Konsekvensutredninga konkluderer til slutt med at et vindkraftverk på Skardsøya vil bidra til en samlet belastning på bestandene (bestandsnedgang) av ryper og rovfugl, samt at flere viktige naturverdier, naturtyper og sammenhengende naturområder vil bli betydelig negativt påvirket og redusert i verdi/ødelagt.

G. Friluftsliv

5.3 Verdivurdering friluftsliv

Punktet under er tatt ut fra: *Tabell 5-4. Verdivurdering av delområder for friluftsliv i influensområdet*

Pkt 2: Finnset – Støttepunkt/ Melland Fort

Det er planer om å opparbeide sti langs sjøen videre østover fra fortet til Skipnes. Stien planlegges med standard som eksisterende sti fra Finnset.

Denne «stien» er tidligere kommentert under kapittel E. Skadereduserende tiltak.

5.4.1 Påvirkning på friluftsliv

Det neste punktet er tatt ut fra:

Tabell 5-5. Vurdering av påvirkning av Skardsøya vindkraftverk på delområdene for friluftsliv

Pkt 1: Skardsøyfjella

Veinettet vil stenges av med bom ved Nedre Ulvsnesvatnet, hvor Njordr også har planer om å etablere en parkeringsplass for brukere som et avbøtende tiltak.

Fare for iskast kan føre til at det blir restriksjoner i forhold til adgang i vinterhalvåret.

Tiltaket ved nedre Ulvsnesvatnet er tidligere kommentert i kapitlene D. Utelatt kunnskap og E. Skadereduserende tiltak.

Det er i perioder veldig vanskelig å forutse når temperatur, luftfuktighet og eventuell nedbør er av en slik art at ising kan oppstå.

Maksimal kasteavstand for is regnes vanligvis ut ved formelen: $1,5 \times (D + h)$. I Njordrs konsesjonssøknad for Skardsøya tas det utgangspunkt i vindturbiner med rotordiameter(D) på 155 m og navhøyde på 122,5m.

Kasteavstand is på Skardsøya = $1,5 \times (D + h) = 1,5 \times (155 + 122,5) = 416,25\text{m}$

Det betyr at avstanden mellom vindturbinene i helt flatt landskap blir på over 830m hvis man skal kunne bevege seg trygt mellom dem. I hellende terreng øker denne sikkerhetsavstanden betydelig. Det er heller ikke usannsynlig at det under den avsluttende planlegginga legges opp til å øke størrelsen på vindturbinene. Dette vil øke risikoavstandene for iskast ytterligere.

I praksis betyr dette at et vindkraftverk på Skardsøya ikke trygt kan brukes som rekreasjonsområde om vinteren.

Alternative friluftsområder (Kommentar til tabell 5-4 i pkt. 5.3 der flere turområder i regionene rundt Aure er omtalt)

Flere av delområdene som er beskrevet over er turområder som har tilsvarende/lignende kvaliteter (aktivitetsmuligheter og opplevelsesverdi) som planområdet på Skardsøya har for friluftsliv. Også andre steder i kommunen og nabokommunene (som f.eks. utover mot Tustna) er det lignende områder. De fleste av dagens brukere på Skardsøya (som er lokale/hytteiere) er imidlertid avhengige av bil for å komme til de alternative områdene.

Ingen andre områder er tilsvarende og kan erstatte Skardsøya hvis det bygges et vindkraftverk her. Det antydes at andre områder kan ha lik opplevelsesverdi som Skardsøya. Men med et vindkraftverk på Skardsøya vil opplevelsesverdien til de nevnte nærliggende turområdene også forringes som følge av denne utbygginga og nærheten til dette nye vindkraftverket.

Tabell 5-5. Vurdering av påvirkning av Skardsøya vindkraftverk på delområdene for friluftsliv

Punktene under er hentet ut fra tabell 5-5

Pkt 26: Synlighet fra Markusøya og Håøya, Hitra

Vindkraftverket vil bli synlig fra delområdet (6-12 turbiner). Grunnet lang avstand (ca. 12 km), forventes det ikke at tiltaket vil fange oppmerksomheten og endre opplevelsesverdiene i vesentlig grad.

Pkt 27: Synlighet fra Smøla

Vindkraftverket vil bli synlig fra delområdet (6-12 turbiner). Grunnet lang avstand (minimum ca. 14 km), forventes det ikke at tiltaket vil fange oppmerksomheten og endre opplevelsesverdiene i vesentlig grad.

Pkt 11-27:

Vindkraftverket vil bli synlig fra delområdet. -Ubetydelig endring

5.4.2 Konsekvensgrad friluftsliv

For delområdene som ligger et stykke unna vindkraftverket forventes det lavere konsekvens av tiltaket, og for områder som ligger lenger unna enn ca. 10 km forventes konsekvensene i hovedsak å bli ubetydelige.

5.5 Virkninger for reiseliv

Vindkraftverket vil også bli synlig fra deler av Ertvågsøya, men da avstanden til Skardsøya er over 10 km, vil den visuelle påvirkningen være mindre. Hytter på Skardsøya som ligger nært opp mot kraftverket vil også kunne oppleve støy og lysblink fra vindkraftverket som forstyrrende. Står man på Skardsøya fanges blikket av vindturbinene på både Hitra og Smøla, selv om de bare er halvparten så store som de vindturbinene som planlegges på Skardsøya. Avstanden Skardsøya-Smøla tilsvarer avstanden Smøla-Skardsøya, så det er all grunn til å regne med at et vindkraftverk på Skardsøya vil fange oppmerksomheten og endre opplevelsesverdien fra både Hitra, Smøla og andre steder de er synlige. Spesielt med tanke på at de planlagte vindturbinene er 200 meter høye. Synligheten vil øke ytterligere på grunn av vindkraftverkets plassering på toppen av et fjellområde. «Vindkraftverket vil bli synlig fra delområdet. -Ubetydelig endring» står det flere ganger i tabellen. Synlighet gir endring. Endring er ikke ubetydelig.

Delkonklusjon G. Friluftsliv

Et vindkraftverk på Skardsøya vil bli begrensende for blant annet å kunne oppleve ro, stillhet, naturmangfold og urørt natur. Det vil også bli sterkt begrensende for småviltjakta. **Temaet «jakt i planområdet» tas ikke opp i konsekvensvurderinga**, men det er naturlig å tro at drivere ikke vil risikere skader på teknisk utstyr fra haglskudd ved å tillate jakting her. Sannsynligvis blir det heller ikke et tema, på grunn av at rypebestanden neppe kommer til å bli stor og kraftig nok til at jakt på arten blir hverken forsvarlig eller interessant for jegerne.

Om vinteren vil usikkerheten og faren for iskast over så å si hele planområdet gjøre fjellområdet på Skardsøya til et utrygt rekreasjonsområde. Dette vil trolig presse fjellvandrerne til alternative områder. Hverken naturen eller friluftslivet på Skardsøya kan erstattes av andre lignende steder. Et vindkraftverk her vil også forringe de alternative friluftsområdene som finnes i regionen da såpass store vindturbiner vil bli godt synlig på lang avstand.

Skardsøya vil bli kraftig redusert som frilufts- og rekreasjonsområde hvis det etableres et vindkraftverk på fjella her.

Litteraturliste

SAE Vinds konsesjonssøknad 2010:

<http://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/200803840/303679>

SAE Vinds konsekvensutredning 2009

Langelo, G. F. & Oldervik, F. 2009, Skardsøya Vindpark i Aure kommune i Møre og Romsdal. Verknader på biologisk mangfold. Bioreg AS rapport 2010: 08 (2008:27) ISBN 978-82-8215-101-6.

Njords konsesjonssøknad 2019

<https://innsyn.aure.kommune.no/RegistryEntry/ShowDocument?registryEntryId=145213&documentId=221625>

Swecos konsekvensutredning 2019:

Angell-Petersen, S., Molin, p. N., Misfjord, K., Nastad, A. T., Konsekvenser av Skardsøya vindkraftverk for temaene: Naturmangfold, Friluftsliv og reiseliv, Luftfart og kommunikasjonssystemer og Annen forurensning og drikkevann. SWECO, 2019.

<https://innsyn.aure.kommune.no/RegistryEntry/ShowDocument?registryEntryId=145214&documentId=221632>

Green et. al. 2018. Nordfladdermus och barbastell – Hänsyn vid etablering och drift av vindkraftverk, Vindval, rapport 6287. 2018